

عنوان مقاله:

برآورد سهم نسبی عوامل به‌نژادی و به‌زراعی در افزایش عملکرد در نظام‌های تولید گندم (*Triticum aestivum* L.) کشور

محل انتشار:

فصلنامه بوم‌شناسی کشاورزی، دوره 11، شماره 1 (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 17

نویسندگان:

علیرضا کوچکی - دانشگاه فردوسی مشهد

مهدی نصیری محلاتی - دانشگاه فردوسی مشهد

افسانه امین غفوری - دانشگاه فردوسی مشهد

منصوره محلوجی راد - دانشگاه فردوسی مشهد

خلاصه مقاله:

به منظور تفکیک سهم عوامل به‌نژادی و به‌زراعی و ارزیابی روند تغییرات آنها داده‌های تولید، سطح زیر کشت و عملکرد گندم (*Triticum aestivum* L.) آب کشور در طی دوره 40 ساله 1350-90 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. میزان تولید گندم در طی این دوره با متوسط رشد سالانه حدود 8 درصد $25/3$ برابر شده درحالی‌که میانگین رشد سطح زیر کشت تا پایان دهه 70 در حدود $8/2$ درصد در سال بوده و در طی دهه 80 بطور متوسط سالانه 1 درصد کاهش یافته است. عملکرد گندم نیز بطور متوسط سالانه 58 کیلوگرم در هکتار ($5/3$ درصد در سال) افزایش داشته است البته نتایج نشان داد که نوسان سالانه آب و هوایی در طی دوره تحت بررسی باعث شده تا نرخ رشد عملکرد 21 درصد کمتر از مقدار قابل حصول آن باشد. در طی این دوره 40 ساله میانگین سهم عملکرد و سطح زیر کشت در تولید به ترتیب 56 و 44 درصد بوده و برآورد می‌شود که در دهه 90 سهم عملکرد تا 70 درصد افزایش یابد. پتانسیل ژنتیکی عملکرد ارقام گندم در فاصله سال‌های 1347-90 سالانه در حدود 57 کیلوگرم در هکتار افزایش یافته که معادل $18/1$ درصد در سال می‌باشد. بر اساس نتایج این تحقیق در طی دوره تحت بررسی $8/34$ درصد از رشد سالانه عملکرد گندم آبی کشور مربوط به عوامل به‌نژادی (اصلاح ارقام) و بقیه مربوط به عملیات به‌زراعی بوده است. سهم کودهای شیمیایی نیتروژنی و فسفره در رشد عملکرد گندم به ترتیب $4/25$ و $8/8$ درصد برآورد شد و سایر عملیات به‌زراعی سهمی معادل 31 درصد در افزایش سالانه عملکرد گندم کشور داشتند. البته سهم عوامل به‌نژادی و به‌زراعی در طی این دوره 40 ساله متغیر بوده و بالاترین سهم عوامل ژنتیکی و کودهای شیمیایی در عملکرد مربوط به دهه 70 می‌باشد.

کلمات کلیدی:

آنالیز روند، پتانسیل ژنتیکی، بازده ژنتیکی، شاخص اصلاح ارقام

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1147674>

